

2016-03-01 Diarienummer: 1.3.1-Å2015-1610

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar

Remiss av betänkandet SOU 2015:89 Ny Museipolitik (dnr Ku2015/02515/KL)

Tillväxtverket arbetar för att stärka företagens konkurrenskraft. Det gör myndigheten genom att skapa bättre förutsättningar för företagande och attraktiva regionala miljöer där företag utvecklas.

Tillväxtverket har i olika sammanhang gett utrymme åt beskrivningar av hur kulturella och kreativa verksamheter, inklusive kulturmiljöer och museer, blir allt viktigare för regional utveckling och attraktionskraft inklusive för besöksnäring. Vidare har Tillväxtverket upprepat lyft fram betydelsen av kulturarv för digital tjänsteutveckling, inte minst när det gäller innehållsinnovation. Kulturella och kreativa företag är ofta drivande i sådan utveckling och vissa har museer som kunder. Tillväxtverket har också, i egenskap av att vara förvaltande myndighet i Sverige för Europeiska regionala utvecklingsfonden, under senare år beviljat projektstöd på många miljoner kronor till svenska museer. Remissvaret är skrivet utifrån dessa utgångspunkter.

Tillväxtverkets synpunkter

Tillväxtverket är sammanfattningsvis positivt till att förbättra förutsättningarna för det allmänna museiväsendet i enlighet med flertalet av utredningens förslag. Vi bedömer att de föreslagna åtgärderna för att ge museer förbättrade förutsättningar kan få positiva effekter också inom det näringspolitiska fältet, exempelvis i form av stärkt regional attraktionskraft och indirekta möjligheter till en utvecklad besöksnäring.

Perspektiv som kan fördjupas i fortsatt beredning

Möjligheter rörande regional utveckling

- Tillväxtverket föreslår regeringen att i fortsatt beredning även diskutera hur regeringen kan skapa ytterligare synergier mellan en utvecklad museipolitik och näringspolitiken, särskilt i regional kontext.

I utredningens direktiv påtalas museernas roll för regional utveckling i en vidare kontext. Till exempel nämns museernas ökande betydelse för besöksnäringen samt för kulturella och kreativa näringar. Tillväxtverket kan inte se att utredningen har svarat mot denna del av direktivet med direkta åtgärdsförslag. Vi vill därför uppmärksamma regeringen på

att dessa frågor kan behöva utredas ytterligare, särskilt ur regionalt utvecklingsperspektiv.

Vi anser att en fördjupad analys skulle kunna beakta de steg för museiutveckling som tas av andra aktörer än de renodlat kulturpolitiska, med målet att uppnå regional utveckling. Så har till exempel EU-strukturfondspartnerskapet för Mellersta Norrland år 2015 prioriterat projektstöd till Stiftelsen Jamtli för projektet Nationalmuseum Norr, som också har beviljats av Tillväxtverket. Projektet är ett samarbete mellan det regionala näringslivet, stat och region med en budget på 53 miljoner kronor.

Tillväxtverket har på liknande sätt tidigare finansierat ett projekt för innovativ utveckling av den nya Ubåtshallen vid Marinmuseum i Karlskrona. Marinmuseum, som utsågs till Årets museum 2015, bedriver ett aktivt samarbete med VisitKarlskrona för att bearbeta utländska turistmarknader. Besöksstatistik visar på en kraftig ökning av gästnätter i Karlskrona mellan 2013 och 2014.

Tillväxtverket har också beviljat stöd till ett kunskapsprojekt drivet av Riksförbundet Sveriges Museer och Svensk Scenkonst. Projektet har gällt att beskriva förutsättningar och möjligheter för regionala kulturdrivna utvecklingsprojekt att kunna finansieras av EU:s struktur- och investeringsfonder 2014-2020. Projektresultatet visar på behov av ökad kunskap hos kulturaktörer om europeiska stödformer och näringspolitikens mål. Resultat visar även på att stödhandläggare och regionala beslutsfattare behöver ökad kunskap om vad regionala kulturaktörer faktiskt kan bidra med i fråga om till exempel innovation. Brist på kunskap liksom utrymme för godtyckliga tolkningar är glapp som kan behöva åtgärdas i kultur- respektive näringspolitikens praktiska utförande, för att fullt ut nå de effektmål som eftersträvas avseende regional tillväxt och attraktionskraft.

Möjligheter rörande digital utveckling

- Tillväxtverket uppmärksammar regeringen på att frågor om digital utveckling kopplat till museer och kulturarv kan behöva utredas ytterligare, särskilt i relation till förnyelse och innovation, för att regeringen ska kunna skapa förutsättningar för önskad utveckling.

Digitala lösningar nämns flera gånger i utredningen som en viktig del i såväl museipolitik som museiverksamhet (t ex s 288-289), men inte i något konkret utvecklingsförslag. Det enda förslaget om digitalisering rör vem som framöver ska vara huvudman för verksamheten Digisam.

Tillväxtverket har ofta lyft fram att kulturella och kreativa företag är drivande i digital tjänsteutveckling och innehållsinnovation, inte minst inom kulturarvsområdet. EU-kommissionen betonar betydelsen av digitaliserat kulturarv i sina skrivelser om utveckling av en digital inre marknad. Sveriges Riksdag har beslutat ändra lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen - så kallad öppen data - från och med 1 juli 2015. Tillämpningsområdet utvidgades till att även omfatta kulturinstitutioner som utgörs av arkiv, bibliotek och museer samt att denna öppna data ska kunna användas friare. Regeringen genom näringsdepartementet driver på denna utveckling med målen ökad innovation och ökad delaktighet.

Se vidare vårt svar angående förslag 10.3.5 *Kunskapsuppbyggnad av hög kvalitet*.

Angående Förslag 10.3.5 Kunskapsuppbyggnad av hög kvalitet

Tillväxtverket föreslår följande kursiverade tillägg till utredningens förslag på sidan 275:

- Museerna i det allmänna museiväsendet ska upprätthålla hög kompetens inom sina ämnesområden och kunna belysa dessa ur olika perspektiv *samt kunna använda kompetensen för att på ett framsynt sätt beställa externa tjänster kopplade till utveckling av respektive område.*

Tillväxtverket bedömer att det allmänna museiväsendets aktörer behöver ha både en hög kompetens inom sitt område och en hög kompetens för kravställning och beställning av externa tjänster inom dessa områden.

Utredningen skriver att det är av stor vikt att museerna fortsatt har relevant kompetens inom sina ämnesområden, inklusive arbete med utställningar och pedagogik (s 277 f). Tillväxtverket påpekar att utvecklingen för många kulturinstitutioner går mot att ha färre fast anställda och en högre andel frilansande uppdragstagare. Denna utveckling påverkar möjligheterna till att upprätthålla kompetens över tid. Museerna kan därför komma att oftare behöva beställa nischad kompetens.

Utredningen föreslår vidare åtgärder för att främja dynamisk utveckling av museiverksamhet över hela landet, främst projekt med nyskapande innehåll och som på nya sätt utnyttjar möjligheterna med medier (s 301 f). När sådan utveckling sker, så kallas den av näringspolitikens aktörer för innovation, och är ett mycket tydligt uttalat politiskt mål i hela landet. Det är Tillväxtverkets erfarenhet att sådan innovation ofta utförs av medie-, design- och kulturarvsföretag utanför det allmänna museiväsendet, eller också i gränssnittet mellan privata och offentliga verksamheter. Det är vanligt att sådana företag har museer som sina kunder. Till exempel kan ett digitaliseringsprojekt utgöra en laborativ yta för nya lösningar i samverkan.

Angående Förslag 10.5 Inrätta en ny myndighet för museifrågor

Tillväxtverket ser inte behov av att inrätta en ny myndighet, utan tvärtom att en sådan myndighet skulle försvåra effektiv samverkan mellan regeringens myndigheter inom olika politikområden för regional utveckling och attraktionskraft. Dessutom finns redan Riksarkivet och Kungl Biblioteket, vilkas myndighetsuppdrag till stora delar berör offentliga museer som ju inte sällan är ABM-verksamheter.

Tillväxtverket anser, i beaktande av de motiv och avgränsningar utredningen anför på sidan 294-308, att föreslagna uppgifter för den nya myndigheten lika väl skulle kunna utföras av Kulturrådet. Kulturrådet sköter redan i dag stora delar av dessa uppgifter och framför allt skulle en sådan lösning

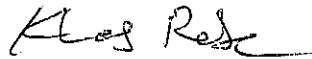
- mer effektivt stärka museiperspektivet i kultursamverkansmodellen, och en sådan utveckling bedömer vi skulle gynna regional tillväxt.
- ge Kulturrådet en möjlighet till förstärkt kompetens och verksamhet inom digitalisering och omvärldsbevakning. Vi bedömer att en sådan utveckling skulle kunna ge mer tyngd till kulturpolitiska perspektiv i nationell och regional utveckling, vilket i förlängningen kan gynna regional tillväxt.

Tillväxtverket anser dock att ansvaret för statistik kring olika kulturområden så långt som möjligt bör ges till en och samma myndighet.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Gunilla Nordlöf.
Klas Rabe har varit föredragande. I handläggningen har också Carin Persson, Per-Olof Remmare och Daniel Thuresson samt enhetschef Helena Nyberg Brehnfors deltagit.

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Gunilla Nordlöf".

Gunilla Nordlöf

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Klas Rabe".

Klas Rabe